
Hagadà de Barcelona

Autor:

Data de publicació: 16-05-2016

Avui us parlaré de Manuscrits il·luminats judeo catalans, sí heu llegit bé, còdexs miniats, amb imatges, en la tradició jueva, i a més a més, els que em ocupen, realitzats al Call de Barcelona o els seus voltants durant el segle XIV, esplendor últim previ a l'ocàs del nostre Call. Realitzades durant el s.XIV, la Hagadah de Barcelona (aprox 1350), la Hagadah de Sarajevo, i La Haggadah Daurada (realitzada probablement també a Barcelona al voltant de 1320) són un exemple de la riquesa cultural del nostre Call i de la seva importància, en temps medievals, com són també testimoni del nostre imperdonable oblit.

Avui us parlaré de Manuscrits il·luminats judeo catalans, sí heu llegit bé, còdexs miniats, amb imatges, en la tradició jueva, i a més a més, els que em ocupen, realitzats al Call de Barcelona o els seus voltants durant el segle XIV, esplendor últim previ a l'ocàs del nostre Call. Realitzades durant el s.XIV, la Hagadah de Barcelona (aprox 1350), la Hagadah de Sarajevo, i La Haggadah Daurada (realitzada probablement també a Barcelona al voltant de 1320) són un exemple de la riquesa cultural del nostre Call i de la seva importància, en temps medievals, com són també testimoni del nostre imperdonable oblit.

Què és una Haggadah? La Haggadà de Pesah és un relat de la fugida d'Egipte, història mítica en l'imaginari jueu, i que es rellegeix cada any durant la pasqua jueva. El text és molt popular, i la seua redacció, probablement dirigida als nens, és en alguns casos il·lustrada. Existia a l'Edat Mitjana una veritable tradició de Haggadàs il·luminades, en la que Barcelona hi tenia un notori protagonisme.

Ens estranyem al principi de trobar manuscrits hebreus il·luminats, a causa de la suposada iconofòbia de les religions abrahàmiques. No obstant això, la prohibició de la imatge, sovint mal entesa, afecta tan sols a la representació divina (Déu, invisible, incommensurable, per al judaisme fins i tot innombrable), és la prohibició de construir ídols. També hem de pensar en la voluntat didàctica d'aquests volums, dedicats a la transmissió als més petits de les tradicions jueves. L'ús d'imatges està per tant en aquest cas, més que justificat en el context jueu, en el qual són escasses encara que no inexistents !! vegeu sinó l'esplèndid mosaic de la sinagoga Bet Alpha d'Israel ...

Podeu fullejar algun exemplar de Haggadah a la British Library us desitjo un feliç viatge!

publicat per Sylvia Angelet (31-1-2010)

[Salta a la navegació](#)[Salta a la cerca](#)

Hagadà de Barcelona

Còpia facsímil d'una de les imatges de la Hagadà de Barcelona

Tipus
còdex i manuscrit il·luminat

Fitxa

Autor
Anònim

Llengua
hebreu

Publicació
Barcelona i Provença, s. XIV

Creació
segle xiv

Format
en pergamí, amb folis de 25,5 x 19 cm

Dades i xifres

Tema
Text per a la Péssah

Gènere
religiós

Nombre de pàgines
161 folis

La Hagadà de Barcelona és un manuscrit il·luminat que conté el text tradicional Hagadà que acompanya la Péssah o Pasqua jueva. És una de les Hagadà sefardites que es varen produir a Barcelona al voltant de 1350. Juntament amb l'Hagadà Daurada, també produïda a la Barcelona medieval, és propietat de la biblioteca Britànica de Londres,[1] on consta catalogada com a «Ms. British Library Add. 14761».[2]

Contingut

Format
L'obra està escrita en pergamí, amb 161 folis de 25,5 x 19 cm. En ella s'han fet servir quatre estils cal·ligràfics diferents: Una lletra quadrada de dues mides i una semicursiva, també, de dues mides. Té marcades les línies i marges. El manuscrit conté dues parts, obra de dos escribes, i, probablement, es va realitzar en dues èpoques i regions diferents, posteriorment es van unir en la seva forma actual.[2]

El pergamí emprat a la part central, la feta a Barcelona, es similar a altres manuscrits sefardites, i molt diferent als utilitzats a centreeuropa i Itàlia. La tècnica de marcar les línies i senyalar els marges feta servir en aquesta part del manuscrit era comú entre els escribes de Sefarad, i es va començar a fer servir després de 1271. Aquesta tècnica

és infreqüent als còdex provençals dels segles XIV i XV. També el confeccionar les quaterna amb quatre làmines per a aconseguir vuit fulls era típic dels còdex sefardites.[3]

Contingut

La part central i més antiga del manuscrit és tota ella obra d'un sol autor. Conté una sèrie de textos litúrgics dedicats a la festivitat de Pasqua. La formen els folis 9-151, que estan configurats per 18 quaterna:

Folis 9-16, com un preludi es recull un piyyut per a la primera tarda de la festivitat, de Me'ir b. Yishaq.

Folis 17b-88a, en nou quaterna conté el Seder ha-Pesah i un himne de Pasqua anònim

Folis 89-96 es completa amb un quaternum que comença l'oració d'Amidah que finalitza en el següent quaternum.

Folis 99b-104 conté tres poemes escrits en una lletra semi-quadrada, d'autors de l'escola de Girona; el primer, un Seder Pesah d'Abraham Sebi b. Yishaq ha-Levi, i els altres dos són uns Azharot de Zeralhyah ha-Levi.

Història

La part central és de meitat del segle XIV i, probablement, fou realitzada a Barcelona. L'ampliació és d'origen provençal i és de finals del segle XIV o principis del XV.

Les dues parts es varen unir a Bolonya el 1459, segons consta al foli 160a del mateix còdex, on s'hi diu que fou venut per Salomó Latif de Jerusalem a Rabí Moseh fill de Rabí Abraham de Bolonya el 1459, per cinquanta ducats d'or. També apareix la signatura del censor eclesiàstic, Fra Luigi de l'orde dels Dominics, de 1599.[4]

Referències

? BL, 2014.

? Anar a :2,0 2,1 Cano Pérez, 1992, p. 85.

? Cano Pérez, 1992, p. 86.

? Cano Pérez, 1992, p. 91.

Bibliografia

Cano Pérez, María José «Contenido de la Haggadah de Barcelona» (en castellà). Miscelanea de Estudios Árabes y Hebraicos. Revistas electrónicas de la Universidad de Granada, vol.41, 1992. ISSN: 2340-2547 [Consulta: 16 abril 2015].

Enllaços externs

A Wikimedia Commons hi ha contingut multimèdia relatiu a: Hagadà de Barcelona

BL. «Fitxa de la Hagadà de Barcelona» (en anglès). British Library, 2014. [Consulta: 16 abril 2015].